

Vychází každý čtvrtek o
9. hodině. Expedicí se
nachází v Nových alejích
číslo 116.

DALIBOR.

Předplacení při odbírání
v Praze pro měsíce říjen,
listopad a prosinec 50 kr.,
s poštou 1 zl.

Hudební týdeník s měsíční notovou přílohou.

Odpovědný redaktor :

Emanuel Meliš.

Nakladatel :

Robert Veit.

Číslo 8.

25. listopadu 1858.

1. ročník.

HUDBA.

Co luna v temnách zbloudilému,
Když na lesy svou zář rozlívá;
To hudby zvuk je srdci mému,
Když mocným proudem je prochvívá.

Z prsou-li vašeň mocně vzletá,
Slavičím kлокotem ji dusí,
A oko, které blesky metá,
Slzíc se ponorit v něm musí.

Gustav Neumann.

Dobrodružství Sacchiniho.

Výjev ze života.

(Dokončení.)

„Ach! Ach!“ zvolala postava radostně se usmívajíc,
„jste vy to vskutku? Víte-li pak, že zpěv můj proto zde
zaznívá, by mi svěřena byla partie primadonny ve vaší
opeře „Ostrov lásky“?“

„Kontrakt budiž uzavřen,“ zaplesal Sacchini; „mám jíti
k vám nahoru, nebo přijdete ke mně?“

„Okamžitě jsem ve vaší komnatě.“

Sacchini sotva uvěřil svému neočekávanému štěstí;
odebrav se do svého obydlí vrhl se na pohovku, nevěda
radostí co počíti; náhle zmocnila se ho žádost, by se
zalíbil.

V největší rychlosti udělal pořádek ve své komnatě,
urovnal kadeře na své paruce, vyčistil šat svůj a usedl
s největší co možná skromností, nepokojně očekávaje, co
mu štěstena přinese. Však již bylo slyšeti lehké kroky
a tiché klepání na dvéře.

„Dále! dále!“ zvolal Sacchini.

Dvéře se otevřely a postava neobyčejného způsobu
vstoupila do komnaty. Sacchini, zděšen tímto zjevem,
vrávoral zpět na stoličce.

„Kontrakt je již uzavřen,“ oslovila užaslého mistra
klidně postava, „jsem vaší primadonnou.“

„Vy?“

„Ano!“

Byl to tvor malé postavy, napřed s velikým hrbem,
jenž se zdál býti proto stvořen, by podobnému výrůstku

vzadu rovnováhu držel; měl křivé, tenké nohy, bezvousý
obličej, kterýž nejsa krásný, byl aspoň pěkně okrouhlý.
Zkrátka, byl to pověstný sopranista Tenucci.

Sacchini pohlížel naň chvíli nevrle, pak se dal na-
jednou do hlasitého smíchu.

„Smějte se, jak chcete,“ řekl Tenucci, „jen mi
dejte arii z opery „Isola d'amore“ ve zkoušce zpívat.“

Nyní se odebral mistr buď z okamžitého rozmaru,
buď že si zpomněl na překrásný hlas, jenž ho tolikrát
okouzli, ku klavíru, vyhledal z hromady papírů list a
podal ho sopranistovi. Tenucci zpíval kavatinu
s takovou volností, s takovým výrazem a s takovou praecisností,
že Sacchini hlasitě zvolal: „Nikdy neuslyším
hudby své lépe přednášeti! Ale, jak se budeš na divadle
vyjímat?“ Přitom ho měřil od paty až ku hlavě.

„Obecenstvo učiní tak, jako vy prvního večera, bude
se smáti a pak bude mi tleskati,“ odpověděl Tenucci.

Sacchini nějakou chvíli mlčel a pravil pak po krát-
kém přemýšlení: „Ty znáš Římány, rádi se chechtají;
dříve než na jeviště vstoupíš, dlužno, aby ti přivykli.
Povedu tě do největších a nejvznešenějších domů a pak
mé i tvé štěstí bude pojištěno.“ A tak se stalo: Tenucci,
oděn volným, ženským šatem, jenž jeho vady
zakrýval a z něhož jeho okrouhlý obličej dobře vyhlížel,
zpíval arii Belindy v opeře „Ostrov lásky“ a výsledek
opery a zpěváka byl úplně skvělý, ohromný, jakéhož se
za našich časů zřídka kdy dosáhne.

Z italciny přel. V. Zavrtal.

Drobisch Karel Ludvík.

Životopisný nástin podává redaktor.

(Dokončení.)

V Mnichově se seznámil se Schröflem, ředitelem kůru hlavního chrámu, jenž mu příležitosti poskytl, že každé své nové dílo, kteréž pro chrám napsal, vždy důstojně v metropolitním chrámu provésti mohl. Drobisch zalíbil si proto Mnichov a ustanovil se na tom, že tam tak dlouho prodlévati bude, jak dlouho mu okolnosti příznivy budou. Od těchto dob neopustil Mnichov; mimo co do svého rodiště, do severního Německa, jakož i do Pešti, kdež byl nějaký čas učitelem zpěvu, umělecké cesty konal. Roku 1837 dostal se za ředitele hudby k evangelickému chrámu v Augsburgu, kteréž místo až do své smrti horlivě zastával. Drobisch zemřel 20. srpna 1854 v Augsburgu, kdež všude ctěn a vážen byl.

Pilnost a plodnost tohoto váženého skladatele rovná se jeho krásnému talentu; on složil v 10 letech více než 100 menších i větších skladeb kostelních, z nichžto as 60 uveřejněno jest. Tiskem vyšly as následující: Tři motetta (op. 1), šest mší pro venkov do *C, F, Es, G, A, D* (op. 2. 3. 4. 5. 6. 7.), tři requie do *C, D, Es* (op. 8. 9. 10.), Litanie (op. 11. 12. 13.), šest gradualií (op. 14. 15. 16.), mše (op. 17.), šest gradualií (op. 18. 19. 20), šest offertorií (op. 21. 22. 23. 24. 25. 26.), německá mše (op. 27), dvě německé mše (op. 28), tři latinské mše do *H, Es, D* (op. 29. 30. 31), šest offertorií s německým textem (op. 32), šest gradualií s německým textem (op. 33), missa brevis (op. 34), offertorium do *Es* (op. 35), graduale do *B* (op. 36), mše do *B* (op. 37), graduale (op. 39), Veni Sancte (op. 40), mše pastoralní do *F* (op. 41), „Die Festzeiten“, sbírka kostelních kantát (op. 42), vánoční kantáta (op. 43), velkonoční kantáta (op. 44), pašijová hudba na velký pátek (op. 45), svatodušní kantáta (op. 46), tři zpěvy ku přijímání (op. 50), Te Deum (op. 52), mše do *F* a *C* (op. 53), graduale a offertorium (op. 54), nešpory pro všechny svátky (op. 56 a), nešpory pro zvláštní svátky (op. 56 b), missa brevis do *D* (op. 59). Ze všech těchto skladeb vyniká velká mše do *D* a velká mše do *E*, jižto arcibiskupu Mnichovskému věnoval.

Že tento umělec, kterýž vedlé dokonalých propravných studií a výtečně harmonické a kontrapunktické znalosti, zřejmý talent pro sloh kostelní osvědčil a při své horlivé snaze velkého stupně v oboru svém dosáhnouti musel, dalo se předpovídati a Drobisch ho také skvěle dosáhl.

Jeho u velkém počtu v Mnichově provozované skladby kostelní jsou veskrz dobré, některé z nich výborné;

ano mohou se k nejlepšímu připočísti, které v novějším čase vyšly. Jsouť držány v ušlechtilém a důstojném slohu, aniž jim chybí vkus a rozmanitost v kantilenách a v instrumentaci, jež nynější čas požaduje a kteréžto přednosti znalům a neznalům se líbí.

Patrný důkaz pravého a ryzého talentu Drobischova podává nám i ta okolnost, že při velkém počtu děl stejný sloh a stejný text majících přede rozmanitost bez ujmy pravého pojmutí zachovati dovedl. Žel, že tak brzy na věčnost se odebral!

O prvních začátcích na piano.

Sděluje *Frant. Blažek*, učitel harmonie na ústavě varhanickém.
(Pokračování.)

VII. L e k c í.

O trvání tónu a platnosti not.

Aby žák sluchem pojmul rozdílné trvání tónu, nebude zajisté bez prospěchu, když mu předběžně tón na klavíru uhodí a počítaje o trvání tónu brzo kratším brzo delším ho přesvědčí. I také nechť učitel neobmešká, uče ho platnost not znáti, zřejmými praktickými příklady na klavíru vše uskutečniti, zkrátka, nejenom zrak a rozum, ale i také sluch a cit žáka musí při vyučování hudby k lepšímu objasnění věci použítí a jej tělem i duší do předmětu ponořiti.

Co se týče vysvětlování samého, mohlo by se snad asi takto podati: Tak, jako nám je potřebí tónu rozličné výšky a hloubky, podobně musíme mít tón v rozmanitém trvání jeho; nebo by bylo velmi jednotvárné a pusté, nestávalo-li by v hudbě než jediného trvání zvuku.

Rozmanitost žádá, aby se tón někdy déle a někdy kratěji vydržel. Kdy se má nota více a kdy méně vydržeti, vysvítá patrně z podoby její.

Nota z pouhého kroužku záležející trvá nejdéle a slove celá nota*); má-li tento kroužek čárku, nazývá se půlnota a značí polovici trvání předešlé; nota, z pouhé tečky a čárky sestávající, jmenuje se čtvrtnota; ona platí polovici půlnoty anebo čtvrtinu celé noty; zavěsíme-li této čtvrtnotě háček, stane se z ní osmina, jež platí osmý díl celé noty, nebo polovici čtvrtnoty; přidá-li se k této poslední ještě jeden háček, promění se v notu, kteráž jest o polovičku kratší jak osmina, tedy v šestnáctinu; a tak se dá nota zavěšením takovéto čárky neboli háčku vždy o polovici zkrátiti. Tím samým způsobem mohu ze šestnáctiny udělat dvaatřicetinu, z této zase čtyryašedesátinu a t. d.

Delší noty nežli celé užívá se málo kdy a skoro jen výhradně v církevní hudbě; ona platí za dvě celé noty a slove dvojnota.

*) Každá postava noty se žáku ukáže.

Přehled podoby a platnosti not a jich poměru ukáže se nejlépe takto: Napíše se celá nota, pod tuto 2 půlnoty, pak 4 čtvrtnoty, dále 8 osmin, pak 16 šestnáctin, posléze 32 dvaatřicetin, konečně 64 čtyřašedesátin atd.

U malých dětí může se toto rozdělování celé noty na menší části rozkrojením jablka na menší díly názorně ukázati.

Z tohoto sestavení vidíme, že na celou notu připadnou 2 půlnoty, 4 čtvrtnoty, 8 osmin, 16 šestnáctin, 32 dvaatřicetin, 64 čtyřašedesátin.

Pak se učí žák, aby také jistý počet not menšího trvání dovedl vyjádřit notami větší platnosti, n. p.: kolik počítáme půlnot na celou, kolik čtvrtnot přijde na půlnotu, nebo 12 osmin mnoho-li dá čtvrtnot, 8 čtvrtnot kolik půlnot a kolik celých, nebo osmin atd.

Úlohy dává učitel takto: nechť napíše žák řadu not, kterou mu učitel pouze písmeny naznačil, všemi druhy not. Potom ať mu uloženo jest, rozdělovat noty v menší díly, n. p. z celých not aby udělal čtvrtnoty, nebo z těchto osminy atd., anebo nechť se mu dá úloha v opačném smyslu.

Kromě rozdílné podoby not užívá se k prodloužení tónu také puntíku (tečky) a obloučku čili spojky.

Puntík v pravo vedle noty prodlužuje notu o polovici její původní platnosti, n. p. celá nota s puntíkem platí celou a půlnotu; půlnota s puntíkem obsahuje v sobě půlnotu a čtvrtnotu; čtvrtnota s puntíkem platí za čtvrtnotu a jednu osminu, nebo jinak 3 osminy; osmina s puntíkem platí osminu a šestnáctinu nebo 3 šestnáctiny atd.

Na každé vysvětlení o notě s puntíkem následuje bezprostředně příklad; a sice napíše se nota s puntíkem a vedle se vyjádří notami její platnost.

Stává-li při notě dvojtečka, platí druhá polovičku první; n. p. celá nota s dvojtečkou obnáší celou notu, půlnotu a čtvrtnotu, nebo jinak 7 čtvrtnot; půlnota s dvojpuntíkem platí půlnotu, čtvrtnotu a osminu anebo 7 osmin a t. d.

Jak dalece to žák rozumí, osvědčí se příklady, které mu učitel notami ukládá, k. p. aby napsal, co platí čtvrtnota s tečkou, neb půlnota s dvojtečkou atd. Ostatně se mu příležitosti k cvičení poskytne při následující lekcí o rozdělování do taktu.

Libovolného prodloužení tónu, jakého nám v hudbě jen třeba, poskytuje oblouk (spojka), nebo jim se dají noty stejného i nestejného druhu spojit.

Chceme-li na př. prodloužení tónu vyznačiti čtyřmi, pěti, šesti celými, půl- nebo čtvrtnotami atd., napíšeme též tolikrát celou, půl- čtvrtnotu atd. vedle sebe a spojíme je všechny obloukem. Potřeba, by se to žáku notami okázalo.*) Nebo potřeba-li, aby se jeden a ten samý tón vydržel nestejnými notami, n. p. celou, čtvrtnotou a osminou, spojí se všechny noty obloučkem a první notou udaný tón zůstane tak dlouho ležet, dokud to platnost spojených not žádá.

*) Pro nedostatek místa musíme se na ty nejnepříhodnější příklady obmeziti a větší díl jich ponechat učitelovi.

(Pokračování.)

FEUILLETON.

Zprávy domácí.

(Opera). Der Prophet (Prorok), velká zpěvohra 5 dějství od G. Meyerbeera dávala se dne 19. t. m. Obsah její je následující: Jan, rolník holandský, vysvobodil dívku Bertu z nebezpečí života a zamilovav se do ní, chtěl za což ji pojmouti; avšak hrabě Oberthal, jehož poddaná Berta jest, nepřipouští tomu a odvésti ji káže do svého hradu. Zároveň anabaptisté, sekta to náboženská, kteráž v tom spásu viděla, když člověk i podruhé, a to v dospělém stáří se pokřtiti dá, chodíce z místa na místo veškeren lid popouzeli proti pánům. (1. dějství.) Nastane ples a tanec u Jana, jenž, očekávaje matku svou Fides i s nevěstou Bertou, se-zvané sousedy pohostinsku častuje. Také přítomni jsou tři anabaptisté, kteříž, sledující zrakem Jana, po nedlouhém váhání za náčelníka bouřícího se lidu jej vyvolí. I vypravuje jim Jan přehrozné vidění, kteréž byl měl, a hledá u nich výkladu. Tito mu zvěstují, že, vyvolen za syna Božího, trůnu dosáhne, avšak ani vlasti, ani matky své že více uzříti nesmí. Jan však odporuje tomu a oni odejdou. Tu příběhne Berta hledíc se skrýti; v patách za ní hrabě Oberthal, hroze Janovi, že matku jeho před jeho očima zničit dá, jestliže Bertu nevydá; načež Jan po náramném boji duševním učiní mu po vůli. Ve vzteku však a lítostí puzen přidá se jako

náčelník k anabaptistům. (2. dějství.) Vidíme zbouřený lid před městem Münsterem; jelikož ale starý hrabě Oberthal nechce město zbouřencům vydati, chystají se tito ještě této noci k outoku. Mladý Oberthal, chtěje proklouznouti do města, v stanu poznán a k smrti veden jest; avšak Jan zadržuje vojíny vedoucí hraběte k smrti a dozvěděv se od tohoto, že Berta v městě dlí, propustí jej, řka, že ponechává odsouzení jeho Bertě samé. Nato vede vojíny k outoku. (3. dějství.) (Pokračování obsahu a posouzení opery podáme budoucně.)

— Skladatelům, kteří se komponováním písní zanášejí, doporučujeme co nejvřeleji „Večerní písně“ od Vítězslava Háška, nejgenialnějšího ze všech mladších básníků českých. Písně tyto, vynikající ušlechtilou formou, původností myšlenek, krásným provedením a ryzou jasnou řečí jsou pravé obohacení literatury české. Vyšly tiskem A. Renna a stojí toliko 45 kr. rak. čís.; zajisté maličkost, porovnáme-li vnitřní jejich cenu.

— Nové konkurenční skladby došly nás pod heslem: „Ó vy mocné zvuky“, pak „Nad hrobem až lyra pukne, teprv zpívat přestanu“, a pod heslem: „Vyhni se kvintě oktávě, sic na vždy veta po slávě.“ — a konečně: „Cti národ svůj i zpěvem!“ —

— Cecilianská jednota uspořádá v sobotu dne 27. t. m. koncert, v němž ouvertura „Heimkehr aus der Fremde“ od Mendelssohna a oratorium „Der Rose Pilgerfahrt“ (Pouť růže) od Schumanna provedeny budou. Že zajímavý tento koncert velkého účastenství dojde, dá se očekávat.

— Kvartetní zábavy, jež nadaný virtuos pan A. Benevic, pak Goltermann, Paulus a Kindl uspořádají, budou velmi zajímavé. V první uslyšíme kvartet od Haydna, kvartet A-moll od Volkmana a podvojný kvintett D-moll od Spohra; v druhé kvartet od Mozarta a Schumanna, pak cenou poctěný kvintett kapelníka Ed. Tauwitze; v třetí kvartet od Haydna, kvartet do Es-dur (op. 127) od Beethovena a kvintett B-dur od Mendelssohna.

— V neděli dne 28. t. m. budou se provozovat taneční kusy, na něžto obchodnictví v musikaliích Křištofa a Kuhé cenu bylo vypsaló. Vojenský orchestr bude řídit kapelník Čermák.

Nové hudebniny. Katolického varhaníka od J. Förstra vyšel u Rob. Veita tyto dni sešit druhý, jenž co do uspořádání a správnosti nad první vyniká a za 40 kr. rak. čís. se prodává.

(H. Č.) **Z Bechyně.** Zdejší hudební spolek, loňského roku zřízený, jenž pomocí zdejšího lékárníka p. Arnošta Ebenhöcha a p. učitele Partla hudební zábavy dával, uspořádal tyto dni koncert, v kterémž p. Ed. Horný, žák Pražského konservatoria účinkoval. Mimo přesně provedené ouvertury „Cosi fan tutte“ a „Tankred“ přednesen byl dvouzpěv z opery „Libušin sňatek“ od Fr. Škroupa, koncert pro flétnu od Böhma, polonaise pro polnici od Höffnera a arie ze zpěvohry „Faniska“ pro lesnici (Waldhorn) od Cherubiniho, kteréž skladby velmi uhlazeně provozovány byly. Co novinku slyšeli jsme sbor „Cikáni“ od F. Vogla, za jehožto řádné provedení p. Hornému co děkovati máme. Na to následovala fantasie od Beriota, v níž p. Horný okrouhlým tónem, sběhlostí a cituplným přednesem obecenstvo rozničil. Avšak nejen na housle, ale i na křídelní roh vynikl náš mladý rodák v koncertě dne 22. září uspořádaném, v kterémž své variací pro křídelní roh a první koncert Beriotův se stejnou obratností a čistotou na oba nástroje provedl. Přejeme mu štěstí k jeho umělecké dráze!—

(J. B.) **Z Lidic** blíž Buštěhradu. Jeho Majestátnost císař *Ferdinand Dobrotivý*, patron zdejšího chrámu, daroval na žádost p. učitele v Lidicích letošního roku na kostelní hudební nástroje a opravu varhan částku 600 zl. v stříbře, začož každý šlechtnému Dárci vřelé díky vzdávati nepřestane. Když varhany dvorním varhanářem p. N. Gartnerem řádně opraveny a hudební nástroje opatřeny byly, konala se slavnost svato-Martinská v Lidicích dne 14. listopadu b. r., při které příležitosti místní učitel p. Matěj Chmel slavnou mši do B-dur, jakož i Graduale a Offertorium do Es od Diabelliho, podporován jsa čackými hudebníky a řádnými nástroji, velmi zdařile provedl. Sláva budiž J. M. milostivému císaři a díky učiteli panu Chmelovi!

Zprávy z Rakouska a z ciziny.

Benátky (Venedig). Rich. Wagner nedávno těžce ochuravěl; však opět se uzdravil a skládá konec své opery „Tristan

a Isolda.“ Jak se proslýchá, obdržel týž skladatel od ředitelství dvorního divadla ve Vídni návrh, by pro dotčené jeviště nějakou operu složil. Také vévoda Výmarský poslal mu lahodivé pozvání, by svůj cyklus oper „Der Ring der Nibelungen“, ve Výmaru poprvé provedl.

Londýn. Steger a Wieniawski jsou pro zdejší koncerty u Julliena engažováni.

Paříž. Vieuxtemps přibyv sem, uspořádá čtyry večerní zábavy pro komorní hudbu. Slečna Livryová engažována jest ve velké opěře a dostane 10000 franků ročně. — V Odeonu dávala se hudba k „Faustu“ od Julea Lacombea.

Petrohrad. Antonín Rubinstein, jenž se právě komponováním kantáty „Das hohe Lied“ zaměstnává, jmenován jest od J. M. císaře Alexandra II. ředitelem dvorní hudby.

Smolensk. Při pobytu J. M. císaře Alexandra II. uspořádal kapelník B. Schneider v domě místodržitele koncert a obdržel za zdařilé provedení od J. M. skvostné, drahokamy zdobené hodinky s řetízem.

Solnohrad. Za zesnulého Karla Mozarta odbyvala dne 12. t. m. zdejší hudební jednota „Mozartovská“ slavné requiem od nesmrtelného mistra W. A. Mozarta, otce zemřelého, při které příležitosti protektor „Mozartea“, kanovník Moslechner služby Boží konal. Karel Mozart doporučil zdejší jednotě ve svém závětu 7000 zl. stř. a kapelníku Tauxovi, žáku Pražského konservatoria 1000 zl. stř., jakož i skvostnou brilantovou jehlici.

Varšava. Dne 7. t. m. dávali zde pianistka slečna Matuszewska a dne 14. t. m. cellista Thalgrün koncerty s dobrými výsledky. Na 21. oznámen jest koncert výtečné zpěvačky slečny Klotildy Bogdanowiczové.

Videň. Virtuosky na housle slečny Karolina a Virginie Ferniové, davše dne 16. t. m. v divadle „an der Wien“ koncert, osvědčily mistrnou hrou velkou svou pověst. Jsou to vskutku umělkyně, které se sestrám Milanollovým vyrovnají. — Nejbližší koncert paní Kláry Schumannové bude se 5. prosince odbyvat. — Cellista Servais (vysl. Servé) a pianista Herz přijedou koncertovat do Vídně. U houslaře Ant. Fischera naležají se kromě pedální harfy od Erarda též pravé housle od Stradariho a Amatiho na prodej.

Záhřeb. Varhaník Jos. Kusar byl dne 6. t. m. u Belovaru zavražděn. Vrah jeho je prý A. B., u něhož se 500 zl. stř. v dukátech našlo. J. Kusar obdržel 6 smrtných a 12 lehkých ran.

Úmrtí. Výborný cellista Egd Borzaga, člen dvorní kapely a tajemník dvorního divadla ve Vídni, zemřel dne 15. t. m. v 57. roku svého stáří. Dne 10. t. m. zemřel ve Vídni Karel Holz, věrný přítel L. Beethovena.

Listárna. Panu K. v T. Líbil se Vám v salonní řeči veršovaný román: „Pan Vyšinský“ od Gustava Pflagra? To věřím; avšak druhý svazek, jenž tyto dny vyšel a za 40 kr. rak. čís. se prodává, vyniká rozmarem, satyrou a pěkným líčením daleko nad první a zalíbí se Vám ještě více. — Panu F. J. T. a panu B. zde. Snad bude možná něčehož upotřebit, avšak velké opravy je zapotřebí.

K tomuto číslu přiložena jest Příloha II, obsahující dvě kvartetta od Václava Horáka, která nás dne 19. t. m. odpoledne z Lipska došla. Příloha III, obsahující pastorální praeludia od Pietsche a Zvonaře, přijde v polovici prosince.